

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใด เวลาหนึ่ง (Cross-Sectional Descriptive Study) เป็นการหาอัตราอุบัติการณ์ของการบาดเจ็บจากการทำงานที่ไม่ถึงแก่ชีวิต ในชาวประมงทะเล ประเภทที่ใช้เรือมีเครื่องยนต์ภายในเรือ และนำเรือมาเทียบท่า ที่ท่าเรือแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (1 มิถุนายน 2546 - 31 พฤษภาคม 2547)

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

3.2.1 ประชากรเป้าหมาย (Target Population)

ผู้ประกอบอาชีพประมงทะเลเชิงพาณิชย์ประเภทที่ใช้เรือมีเครื่องยนต์ภายในเรือ ได้แก่ เรืออวนชั้นปลากะตักหรือเรือโดเหม็ก เรืออวนลากแผ่นตะเฆ่ และเรืออวนลากคู่

3.2.2 ประชากรตัวอย่าง (Sample Population)

ผู้ประกอบอาชีพประมงทะเลเชิงพาณิชย์ประเภทที่ใช้เรือมีเครื่องยนต์ภายในเรือ ได้แก่ เรืออวนชั้นปลากะตัก หรือเรือโดเหม็ก เรืออวนลากแผ่นตะเฆ่ และเรืออวนลากคู่ โดยมาใช้ทำเทียบเรือแสมสาร ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในการขนถ่ายสัตว์น้ำที่จับได้ ช่วงเวลาดังแต่ 1 มิถุนายน - 4 มิถุนายน 2547

3.2.3 ตัวอย่าง (Samples)

เป็นการสุ่มเลือกจากประชากรตัวอย่าง โดยวิธี Two Stage Stratified Sampling ตามเทคนิคการสุ่มเลือกที่แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 3.1 รวม 300 คน

3.2.4 การคำนวณขนาดตัวอย่าง

จากการศึกษาอัตราอุบัติการณ์ของการบาดเจ็บของชาวประมงพาณิชย์ในประเทศ เดนมาร์ก มีค่า 20.4 รายต่อ 100 คนต่อปี

$$\text{ขนาดตัวอย่าง คำนวณจากสูตร } n = \frac{Z\alpha^2 pq}{d^2}$$

โดยที่	$Z =$ ค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่ $\propto 0.5$	มีค่า 1.96
	$p =$ สัดส่วนอัตราอุบัติการณ์ของการบาดเจ็บ	มีค่า 0.204
	$q = 1 - p$	มีค่า 0.796
	$d =$ อัตราความคลาดเคลื่อนของโอกาสที่จะพบโรค	มีค่า 0.05

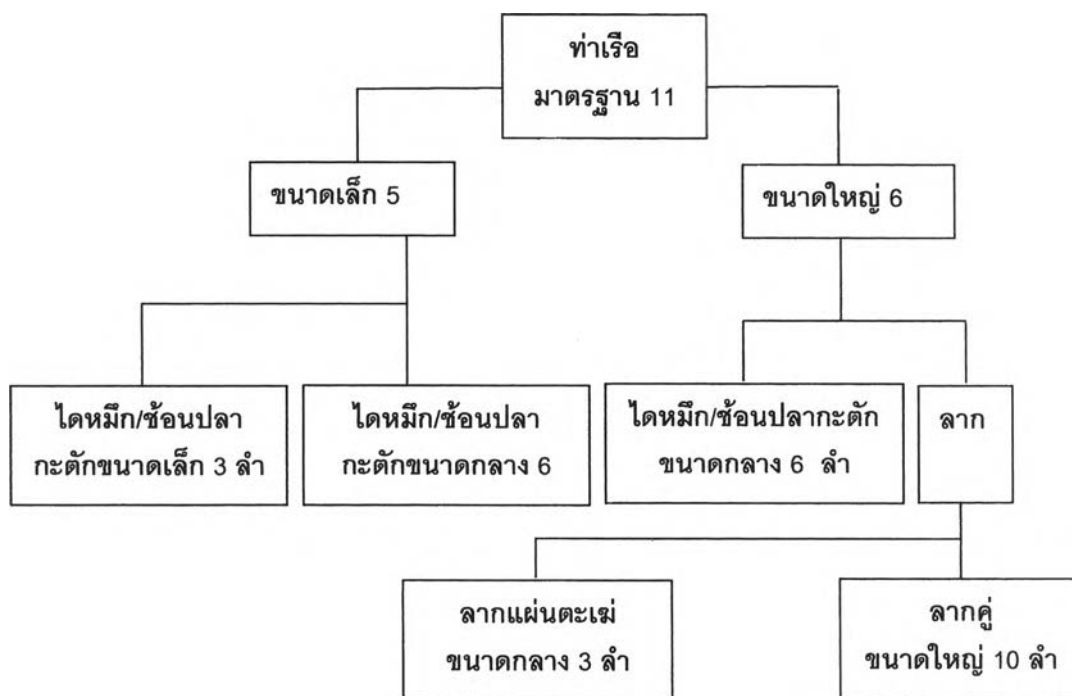
แทนค่าได้ขนาดตัวอย่างน้อยที่สุด 250 ตัวอย่าง เมื่อกรณีมีข้อมูลสูญหาย จึงพิจารณาเพิ่มขนาดตัวอย่างอีกร้อยละ 20 ดังนั้น ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 300 คน

3.2.5 การสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากลักษณะการทำงานของชาวประมงทะเลจะออกเรือไปในทะเลเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีการทำงานที่ทำเรือด้วย ระยะเวลาในการออกเรือจึงขึ้นอยู่กับชนิด ขนาดของเรือ และเครื่องมือทำการประมง ซึ่งจะอยู่ในช่วง 1 วัน - 1 เดือน มักจะกลับเข้าฝั่งในช่วงบ่าย และเตรียมออกเรือในช่วงเช้า จากการสำรวจการนำเรือเข้าเทียบท่าเรือแหลมทรายพบว่าท่าเรือขนาดเล็กมีเฉพาะเรือโดเหม็กหรืออวนช้อนปลากะตักเท่านั้น ซึ่งมีขนาดกลางและขนาดเล็ก มีสัดส่วนการเข้าเทียบท่าเรือเป็น 0.35 และ 0.17 ตามลำดับ ส่วนท่าเรือขนาดใหญ่มีเรือโดเหม็กหรืออวนช้อนปลากะตักขนาดกลาง อวนลากแผ่นตะเฒ่ขนาดกลาง และอวนลากคู่ขนาดใหญ่ ซึ่งมีสัดส่วนการเข้าเทียบท่าเป็น 0.15 ,0.06 และ 0.27 ตามลำดับ ทำให้ต้องมีการวางแผนการศึกษาที่จำเพาะขึ้น โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Two Stage Stratified Sampling คือ ในแต่ละวันจะทำการสุ่มตัวอย่างท่าเทียบเรือมาตรฐานขนาดเล็กและขนาดใหญ่อย่างละ 1 ท่า จากทั้งหมด 11 ท่า (ขนาดเล็กจำนวน 5 ท่า ขนาดใหญ่จำนวน 6 ท่า) จากการคำนวณจำนวนเรือตัวอย่างที่จะศึกษาได้ว่า ท่าเรือขนาดเล็กจะสุ่มเรือโดเหม็กหรือเรืออวนช้อนปลากะตักขนาดเล็ก 13 ลำ และขนาดกลาง 6 ลำ จากนั้นสัมภาษณ์ได้ก้งและลูกเรือทั้งหมด ส่วนท่าเรือขนาดใหญ่จะสุ่มเลือกเรืออวนโดเหม็กหรือเรืออวนช้อนปลากะตักขนาดกลาง 6 ลำ เรืออวนลากแผ่นตะเฒ่ 3 ลำ และเรืออวนลากคู่ 10 ลำ จากนั้นสัมภาษณ์ได้ก้งและลูกเรือทั้งหมดเช่นเดียวกัน ใช้เวลาสัมภาษณ์ 2 สัปดาห์ จะได้จำนวนตัวอย่างประมาณ 300 คน

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง

Two Stage Stratified Sampling

3.3 การสังเกตและการวัด

3.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

3.3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย เชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส โรคประจำตัว

3.3.1.2 ปัจจัยและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บจากการทำประมงทะเล เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ กายศาสตร์ จิตสังคม ประเภทของเรือ สภาพภูมิอากาศ

3.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การเกิดการบาดเจ็บจากการทำประมงทะเล

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview Questionnaires) ถูกสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งศึกษาเรียงเรียงจากวรรณกรรม งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุและบาดเจ็บจากการทำงาน โดยจะมีผู้ไปสัมภาษณ์ได้ทั้งและลูกเรือ ซึ่งเป็นเพศชายทั้งหมด

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

1) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1	ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ศาสนา เชื้อชาติ ภูมิภาคเดิม สถานภาพสมรส การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ส่วนที่ 2	ข้อมูลพื้นฐานทางสุขภาพ ได้แก่ โรคประจำตัว การรับประทานยาประจำ การสูบบุหรี่ การดื่มสุราขณะทำงาน
ส่วนที่ 3	ข้อมูลการทำงาน ได้แก่ ชื่อท่าเทียบเรือ ชื่อเรือประมง ประเภทของเรือ ความยาวเรือ จำนวนคนทำงานในเรือ อายุการใช้งานของเรือ สภาพของเรือประมง ตำแหน่งการทำงานบนเรือ ประสบการณ์การทำงาน ระยะเวลาการทำงาน ช่วงเวลาที่ทำงานจับสัตว์น้ำ และการประมงภัยธรรมชาติ เช่น พายุ
ส่วนที่ 4	ข้อมูลการประเมินที่ทำงาน ได้แก่ สภาพการทำงาน สิ่งแวดล้อมในการทำงาน
ส่วนที่ 5	ข้อมูลการได้รับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

2) แบบสัมภาษณ์การบาดเจ็บจากการทำงาน

ทำการสัมภาษณ์ชาวประมงที่เคยได้รับการบาดเจ็บจากการทำงานในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ เวลาที่เกิดการบาดเจ็บ สภาพของการบาดเจ็บ ชนิดของการบาดเจ็บ สิ่งที่เกิดการบาดเจ็บ ลักษณะงานที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ สถานที่หรือบริเวณที่เกิดการบาดเจ็บ ความรุนแรงของการบาดเจ็บ และการสูญเสียอวัยวะ

การตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีถามเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรายละเอียดของคำถามทุกข้อว่ามีความถูกต้องหรือเหมาะสมหรือไม่ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบ

ตรงตามเนื้อหาแล้วไปสัมภาษณ์ขั้นต้น (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ขั้นเตรียมการ

3.5.1.1 ทำหนังสือจากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลแสมสาร เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เจ้าของเรือและเจ้าของท่าเรือที่เข้าไปสัมภาษณ์ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์ชาวประมง

3.5.1.2 ฝึกอบรมผู้ช่วยสัมภาษณ์ให้เข้าใจในแบบสัมภาษณ์ตรงกัน และดำเนินการสัมภาษณ์ในรูปแบบและมาตรฐานเดียวกัน

3.5.1.3 เตรียมล่ำนเพื่อช่วยสื่อสารกับลูกเรือต่างด้าว

3.5.1.4 ทำแผนปฏิบัติการเก็บข้อมูลและดำเนินการตามแผน

3.5.1.5 ลงเลขที่แบบสัมภาษณ์และจัดทำทะเบียนควบคุม

3.5.2 ขั้นดำเนินการ

3.5.2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ได้กัและลูกเรือที่สุ่มตัวอย่างได้ด้วยวิธีดังกล่าว โดยอาจต้องใช้ล่ำนช่วยสื่อสารกับลูกเรือ

3.5.2.2 รวบรวมแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้ว เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.6.1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และอัตราต่าง ๆ นำเสนอเป็นตาราง (Tables) และ แผนภูมิวงกลม (Pie Diagram)

3.6.1.3 การคำนวณอัตราอุบัติการณ์ จะแบ่งเป็นกรณีบาดเจ็บไม่รุนแรง และบาดเจ็บรุนแรง เพื่อช่วยแก้ไขในเรื่องอคติจากความจำ (Recall Bias) โดยที่อัตราอุบัติการณ์ของการบาดเจ็บไม่รุนแรง จะคำนวณจากผู้ที่ได้รับการบาดเจ็บในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา ส่วนการบาดเจ็บรุนแรง จะคำนวณจากผู้ที่ได้รับการบาดเจ็บในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา⁽¹⁰⁾⁽⁵⁹⁾ ดังต่อไปนี้

อัตราอุบัติการณ์การบาดเจ็บไม่รุนแรง (คน/100คน/ปี)

$$= \frac{\text{จำนวนผู้ที่เกิดการบาดเจ็บในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา} \times 2}{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ทำการสำรวจ}}$$

อัตราอุบัติการณ์การบาดเจ็บรุนแรง (คน/100คน/ปี)

$$= \frac{\text{จำนวนผู้ที่เกิดการบาดเจ็บในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา}}{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ทำการสำรวจ}}$$

3.6.1.4 การคำนวณอัตราอุบัติการณ์แบบ บุคคล-เวลา (Person-time) เนื่องจากประชากรที่ทำการศึกษาเข้ามาทำงานในระยะเวลาที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์เปรียบเทียบจึงใช้ตัวหารเป็นบุคคล-เวลา และอาจนำมาเปรียบเทียบกับอัตราความถี่ของการประสบอันตรายที่มีหน่วยเป็นคนต่อ 200,000 ชั่วโมงการทำงาน ตามรูปแบบสากลได้ ดังภาคผนวก โดยที่มีการศึกษาพบว่า ชาวประมงมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยในหนึ่งวัน เท่ากับ 7 ชั่วโมง 59 นาที⁽³⁸⁾ แต่เพื่อความสะดวกจึงใช้ตัวเลข 8 ชั่วโมงในการคำนวณแทน

อัตราอุบัติการณ์แบบ บุคคล-เวลา (คน/คน-ชั่วโมง)

$$= \frac{\text{จำนวนผู้ที่เกิดการบาดเจ็บในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา} \times 200,000}{\text{จำนวนชั่วโมงการทำงานทั้งหมดของชาวประมงกลุ่มตัวอย่าง}}$$

จำนวนชั่วโมงการทำงานทั้งหมดของชาวประมงกลุ่มตัวอย่าง

$$= \text{จำนวนวันทำงานทั้งหมดของชาวประมงกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา} \times 8$$

3.6.2 ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

3.6.2.1 ทดสอบความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยใช้ Chi-Square test และคำนวณหาค่าความเสี่ยง โดยใช้ Odd ratio (OR) และค่าความเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 (95% Confidence Interval OR, 95% CI OR)